A77

APAR PATRU NUMERE PE AN

ARHIVA
PENTRU ŞTIINŢA ŞI REFORMA SOCIALĂ

ORGAN AL
INSTITUTULUI
SOCIAL ROMÂN
DIRECTOR D. GUSTI

P2500

ANUL X NUMERELE 1—4 1932

VOLUM TIPĂRIT CU AJUTORUL
FUNDAŢIEI ROCKEFELLER

SOCIOLBUC

MANIFESTĂRI ECONOMICE

BUGETE ŢĂRĂNEŞTI

DE NICOLAE CORNĂŢEANU

CUPRINSUL: I. *Introducere.* — II. *Tipuri de bugete ţărăneşti.* — III. *Analizarea bugetelor ţărăneşti din Drăguş.*

I

ROMÂNIA se găseşte azi în faţa unei noui probleme agrare, deşi marea reformă agrară, menită a întări poziţia economică a ţăranului nostru, a fost de curând terminată. Problema mare şi grea care se pune acum, e aceea a îndrumării agriculturii noastre pe alte căi, care să-i asigure rentabilitatea şi posibilitatea de a concurà cu agricultura altor ţări, cu evoluţie mai veche, organizare şi tehnică mai bună. Nu ne-au lipsit în ultimii ani, nici bani, nici împrejurări favorabile, de a da agriculturii un impuls nou, o organizare nouă. Ne-a lipsit înţelegerea deplină a realităţii, a nouilor condiţii pe care noua structură a agriculturii noastre le cereà împlinite. Nu ne-au lipsit nici programe vaste, nici comisii, nici congrese. O bogată şi frumoasă literatură agricolă, foarte costisitoare de altfel, a apărut după războiu, fără ca să găsim în ea cea mai mică preocupare de celula principală în procesul nostru de producţie, *gospodăria ţărănească*. Realitatea dela care trebuià să pornim erà gospodăria, cu organizarea ei, cu posibilităţile ei de adaptare la nouile cerinţi ale pieţei mondiale ce evoluau atât de rapid. Elementul dinamic în acest proces mic de producţie al gospodăriei e ţăranul, *familia ţărănească*, cu obiceiurile ei, cu năzuinţele ei mai mult sau mai puţin ţărmurite, cu o psihologie specială ce cu greu se lasă turnată în tiparele pe care i le fabricam aiurea. S'o mărturisim respicat, că în graba noastră de a terminà reforma agrară şi de a face cevà pentru agricultură, am greşit trecând atât de repede peste gospodăria şi familia ţărănească. Mărunte, dar totuş importante probleme, cărora noi le atribuiam un caracter tehnic, au fost şi sunt probleme psihologice, care nu pot fi rezolvate numai prin conferinţe sau broşuri. Alte probleme au fost şi sunt de ordin economic şi rezolvarea lor necesită organizare şi un minimum de rentabilitate asigurată. Deaceea, studiul amănunţit al gospodăriilor ţărăneşti din punct de vedere economic şi social, şi întocmirea bugetelor ţărăneşti, câştigà o importanţă specială, mai ales acum, când toate privirile sunt îndreptate spre agricultură. Mi-am propus de a analizà acì o serie de bugete ţărăneşti şi în special bugetele întocmite de echipa economică a Seminarului de Sociologie, de sub conducerea d-lui Prof. Dim. Gusti, cu ocazia studiului monografic făcut în vara anului 1929 asupra comunei Drăguş (Făgăraş). Cum pentru prima oară apare un studiu asupra bugetelor ţărăneşti, socot absolut necesar de a împărţì lucrarea în două, în prima parte tratând despre modul cum poate fi întocmit un buget, iar în partea doua, urmând să înfăţişez o serie de date şi rezultate, la care cetitorul e rugat să iea în considerare diferenţa uriaşă de preţuri ce a intervenit dela 1929 şi până azi.

ARHIVA PENTRU ŞTIINŢA ŞI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

II

După o serie de campanii monografice, am ajuns să elaborăm câteva tipuri de bugete ţărăneşti, care să îmbrăţişeze toate tipurile noastre de exploataţii ţărăneşti. Putem afirmà că avem azi tipuri de bugete româneşti, elaborate prima oară la noi, cu ocazia cercetărilor Seminarului de Sociologie. Exploataţiile agricole din străinătate sunt cercetate prin ajutorul contabilităţii agricole — simple sau duble — şi contabilitatea e instrumentul cel mai potrivit de cercetarea exploataţiilor de acolo, angrenate în adevăratul sistem de producţie capitalist. La noi, Secţia de Economie rurală, din Institutul de Cercetări agronomice, a organizat o sub-secţie a contabilităţii agricole, care a reuşit să introducă până acum în circa 100 gospodării ţărăneşti, contabilitatea agricolă. România posedă însă tipuri diferite de exploataţii agricole şi o clasă de agricultori, refractară în cea mai mare parte acestui studiu. Cine vreà să pătrundă în tainele exploataţiilor noastre, trebuie să părăsească metoda contabilă, să se înarmeze cu o doză de răbdare, să-şi apropie sufleteşte conducătorul exploataţiei, să lămurească o serie întreagă de mici probleme şi să procedeze apoi la întocmirea bugetului exploataţiei şi al familiei, care dacă prezintă un lung şir de cifre, acestea, cuprind în ele întreaga manifestare a familiei ţărăneşti.

Tipurile de bugete ţărăneşti variază în structura şi întocmirea lor, după raportul în care se găseşte familia faţă de exploataţie. Avem aşà primul tip, denumit *buget autarhial*. Membrii familiei se îndeletnicesc numai cu munca în exploataţie, iar exploataţia asigură întreaga existenţă familiei. Acestea sunt exploataţiile cu caracter pronunţat familial, care nu produc pentru piaţă, pe care nu le interesează beneficiul şi care nu întrebuinţează salariaţi. Acesta-i prototipul exploataţiilor agricole, odinioară general şi din care, prin diferenţierea condiţiilor sociale şi economice, au rezultat celelalte tipuri de exploataţii.

Găsim azi în România sate întregi, care se menţin încă în sistemul de producţie familial. Găsim apoi, chiar în satele situate în apropierea centrelor de desfacere şi ale căror exploataţii în majoritate s'au încadrat în sistemul de producţie capitalist, o serie de exploataţii ce se menţin în sistemul de producţie familial. Dacă o cauză însemnată a acestei diferenţieri o formează condiţiile economice, care duc la intensificarea exploataţiei, la specializarea ei într'o anumită ramură de producţie şi la mărirea capacităţii ei de absorbţie de capital şi braţe omeneşti, o cauză tot atât de însemnată o formează înmulţirea populaţiei — în cazul nostru înmulţirea membrilor familiei. Acolo unde aceste 2 cauze au evoluat paralel, exploataţia şi familia s'au putut menţine într'un perfect echilibru. Acolo unde însă condiţiile economice au evoluat mai rapid, s'a ajuns la obţinerea unui al doilea tip de exploataţii, anume tipul capitalist. Avem prin urmare şi al doilea tip de buget, *bugetul capitalist*. A început acì să se urmărească beneficiul, să se producă activ şi raţional pentru piaţă şi să se recurgă la salariaţi. Pe când, la bugetul autarhial, avem numai doi factori de studiat, familia şi exploataţia, avem acì un al treilea factor, salariaţii, munca străină. Contactul intim cu piaţa, presupune un viu schimb între exploataţie, familie şi piaţă năzuinţele familiei ies din cadrul lor strâmt de

SOCIOLBUC

odinioară; se cumpără alimente dela oraş, hainele nu se mai ţes şi lucrează în casă, iar exploatația trece dela instrumente primitive la cele de fabrică. Acest buget e cel mai greu de întocmit şi în aceste exploatații, contabilitatea capătă superioritatea. Un alt tip de exploatații, derivat tot din tipul familial, acolo unde procesul de înmulţire al familiei s'a desfăşurat repede, e tipul exploatației proletare şi deci şi *buget proletar*. Nu trebue confundat acest tip de exploații, cu aşà numita proprietate parcelară. Caracterul exploatației proletare nu derivă din întinderea prea mică de pământ pe care o cultivă familia, ci din raportul în care se găseşte familia întreagă faţă de întinderea de pământ ce o cultivă. Când cerinţele familiei (F) sunt satisfăcute la limită de exploatație (E), avem exploatație familială. Când F devine mai mare faţă de E, avem exploatație proletară. O parte din membrii familiei nu mai pot găsì întrebuinţare în exploatație, ei trebue să meargă în alte întreprinderi sau în alte regiuni, pentru a-şi asigurà existenţa. In multe cazuri, ei nu pot găsì plasament, rămân în exploatație, intensifică munca, dar totuş exploatația nu le poate acoperì nevoile. Familia se subalimentează, îşi reduce pretenţiile la minimum. Intocmirea unui buget proletar recere analizarea exploatației, familiei şi a unui al treilea factor — nou — munca lăturalnică, a membrilor, ce muncesc în alte exploatații. Odinioară, aveam aşà numitul fenomen social, denumit roire agrară sau pastorală, aşà de bine descris de H. H. Stahl, în lucrarea sa asupra ţinutului Vrancei. Acest fenomen, provocat odinioară de toate aceste exploatații, în care membrii familiei nu-şi mai aveau existenţa asigurată şi plecau (roiau) pentru a întocmì noui colonii sociale, azi nu-l mai găsim ca fenomen de massă, ci ca ceva răzleţ şi individual întrucât pământul a fost în întregime luat în cultură. Avem azi aşà numita fuga de ţară (Landflucht) în care elementele săteşti, ce nu mai găsesc întrebuinţare la sate, fug la oraşe. Acest nou fel de roire, în multe cazuri nu are la bază numai o cauză socială — lipsa de pământ şi venit — ci şi o cauză psichologică, viaţa oraşelor exercitând o mare influenţă asupra satelor. Ultimul tip de buget e *bugetul mixt*, care corespunde exploatațiilor cu caracter mixt (trecere dela exploatațiile autarhiale la tipul capitalist).

Echipa sau cercetătorul, care urmează a întocmì bugete ţărăneşti, va trebuì în primul rând să analizeze *structura agrară* a satului, categoriile de exploatații clasate după mărime şi tipul de producţie în care pot fi încadrate, pentru a-şi alege la urmă câteva exploatații din fiecare tip, cărora apoi să le întocmească bugetul. Urmează apoi datele generale ca: recolta medie la hectar; preţul mediu al produselor loco-curte; preţul produselor industriale loco-curte; costul diferitor munci; tehnica agricolă; inventarul agricol şi neagricol al familiei. Odată în posesia acestor date, urmează întocmirea propriu-zisă a bugetelor. Vom analizà bugetul capitalist, care e cel mai greu de întocmit şi care cuprinde în el toţi ceilalţi factori ai celorlalte bugete. Pentru a pricepe mai bine tehnica bugetului, vom recurge la o terminologie aparte, în care fiecare factor şi termen fiind prescurtaţi, putem utilizà şi anumite formule.

Factorii componenţi ai bugetului complet sunt:

E. (Exploatația).
F. (Familia).

ARHIVA PENTRU ŞTIINTA ŞI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

I. A. (Intreprinderi anexe sau muncă lăturalnică).

M. (Menajul). In exploatațiile țărănești cu salariați, argații iau, în cele mai dese cazuri, masa cu familia proprietarului. Calculul menajului se face prin urmare aparte, încărcându-se apoi exploatația cu cota cuvenită salariaților, iar familia cu cota ce rămâne.

1. Primul factor ce se ia în studiu e exploatația. Acì se calculează încasările exploatației din vânzarea produselor vegetale și animale. Se calculează apoi prestațiile exploatației sub formă de produse naturale, la menaj. Cu cât exploatația e mai mică cu atât și prestația aceasta are mai mare importanță. Incasările și prestațiile la un loc constituesc *venitul brut* al exploatației. Se calculează apoi *cheltuelile exploatației*. In cheltueli intră: plata salariaților, procurări de semințe și furaje depe piață; amortizarea și repararea inventarului mort și a construcțiilor, plata impozitelor și a taxelor. Nu intră în cheltueli furajele proprii consumate de vite, pentrucă ele nu au fost trecute nici la venitul brut. Am eliminat în calculele noastre, furajele proprii, pentrucă calculul ar fi fost greu și plin de erori. Nu intră în aceste cheltueli nici munca familiei, căreia îi facem un calcul aparte, întrucât munca familiei nu e o cheltuială reală. Scăzând cheltuelile reale din venitul brut obținem *venitul agricol* al exploatației, care reprezintă venitul real, ce poate fi consumat de familie. Pentru venitul net, avem un calcul mai departe. In bugetele țărănești, trebue remarcată deosebirea fundamentală dintre *venitul agricol* și *venitul net*. Diferența între acești termeni e că venitul agricol închide în el și munca întreprinzătorului și a familiei sale, iar venitul net reprezintă dobânda ce se cuvine capitalului, care a luat parte în procesul de producție. Rezultă prin urmare că venitul net e un termen aplicabil în genere întreprinderilor mari, capitaliste, în care e învestit capitalul mare și unde se lucrează numai cu salariați, familia întreprinzătorului nefiind amestecată în munca manuală a întreprinderii. Odinioară, când predominau latifundiile și marea proprietate, acest termen erà în general aplicabil și agriculturii. Azi, când predominanța o au micile gospodării, în care capitalul joacă de multe ori un loc secundar, locul principal în producție ocupându-l munca familiei, termenul de venit net, trebue trecut și el pe un plan secundar. Termenul de *venit agricol* e acela cu care se poate măsurà mai bine productivitatea micilor gospodării. Exploatațiile țărănești sunt în primul rând valorificatoare de muncă, iar nu de capital. Cultura prășitoarelor progresează mai bine în exploatațiile țărănești pentrucă cer multă muncă și grijă. De asemenea, creșterea vitelor progresează mai repede în țările cu exploatații țărănești (Danemarca, Elveția), pentrucă vitele recer o deosebită îngrijire. Deaceea în studiul bugetelor țărănești am introdus întâi termenul « venitul agricol » din care scăzând apoi munca familiei obținem venitul net. Paralel cu venitul net, în bugetele țărănești noi studiem și un alt termen denumit « *produsul sau venitul muncii* ». Atât pentru calculul venitului net cât și pentru calculul venitului muncii, pornim tot dela venitul agricol. Scăzând din venitul agricol, salariul ce se cuvine membrilor familiei, care muncesc în exploatație, obținem venitul net, sau mai bine zis venitul real al capitalului. Dacă acum inversăm calculul și scădem din venitul agricol, renta ideală ce se cuvine capitalului, obținem venitul muncii, termen de o deosebită importanță

SOCIOLBUC

pentru toate acele exploatații, care sunt valorificatoare de muncă. Ne vom servì de un exemplu, pentru a demonstrà mai bine importanța acestor 2 termeni, venit net și venitul muncii. O întreprindere mare, cu un capital de 10 milioane, realizează un beneficiu de 1 milion lei, care însemnează 10%. O întreprindere mică, de exemplu, a unui vânzător de ouă cu un capital de 1.000 lei realizează un beneficiu de 500 lei ceeace însemnează 50%. Comparând aceste 2 întreprinderi, numai după venitul net, rezultă că mica întreprindere e foarte rentabilă, întrucât ea dă un procent de 50%, în loc de 10% ca cea dintâi. Așà e dealtfel cu multe întreprinderi țărănești, care dau pe hârtie procente mari și o rentabilitate (fictivă). Dacă la cele 2 întreprinderi de mai sus, calculăm și venitul muncii, ajungem la alte rezultate. Pentru prima exploatație sau întreprindere, venitul muncii nu se poate calculà. Acolo interesează venitul net, dobânda capitalului, salariații fiind străini. In a doua întreprindere ajungem la rezultate interesante. Dacă din beneficiul de 500 lei scădem dobânda capitalului (1.000 lei) care se ridică, să spunem, la 120 lei, rămâne 380 lei venit al muncii. Dacă presupunem că pentru realizarea acestui venit de 380 lei s'a muncit 20 zile, ajungem la un venit al muncii de 19 lei pe zi, ceeace însemnează că dacă întreprinzătorul II ar fi muncit în altă parte ca argat, ziler, etc., ar fi putut câștigà mai mult. Deaceea e interesant, ca în toate gospodăriile mici în care se depune multă muncă — zi de zi — să calculăm și venitul muncii. E mai ușor și mai ferit de erori, de altfel, a calculà venitul muncii decât venitul net într'o exploatație țărănească. Pentru o analizare și mai perfectă a exploatației mai avem și alți termeni. Așà avem termenul « *renta averii* » care în exploatațiile ce lucrează — fără datorii — e egală cu venitul net. Acolo unde exploatațiile sunt grevate de datorii, și acesta-i cazul celor mai multe, trebuesc scăzute dobânzile plătite în cursul anului, din venitul net, pentru a obține renta averii. Și această deosebire trebue reținută. Pentru a cercetà rentabilitatea exploatațiilor, trebue să facem abstracție de faptul că ele sunt datoare sau nu. Exploatațiile, indiferent de origina capitalului investit în ele, dau un venit ce trebue măsurat obiectiv. Vrem să știm ce rămâne apoi ca rentă numai pentru activul exploatației, calculăm atunci dobânzile ce vor luà calea băncilor și obținem renta averii. Dar dacă vrem să vedem dacă agricultorul, ca întreprinzător, se alege cu ceva, studiem atunci « *câștigul întreprinzătorului* ». Dacă scădem din venitul agricol, venitul net ideal (partea capitalului) și salariul ce se cuvine familiei pentru munca depusă, obținem atunci « câștigul întreprinzătorului », termen, care are o importanță practică. Numai acolo unde agricultura asigură o dobândă medie capitalului învestit și un salariu echitabil muncii depusă, numai acolo întreprinderi noui se ivesc. A studià și a asigurà un venit și agricultorului ca întreprinzător, e una din măsurile de bună gospodărie ce Statul trebue s'o ià. Rezumăm acum, în câteva formule, rezultatul la care trebue să ajungem când studiem o exploatație agricolă.

V. B. = venitul brut.
I. e. = încasările exploatației.
Ch. = cheltuelile.

ARHIVA PENTRU ŞTIINŢA ŞI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

Pr. = prestaţiile exploataţiei.
V. A. = venitul agricol.
V. N. = venitul net.
V. M. = venitul muncii.
S. = salariul familiei.
R. A. = renta averii.
D. = dobânzile datoriilor.
V. n. = venit net ideal (calculat cu dobândă medie de pe piaţă).
C. I. = câştigul întreprinzătorului.
V. B. = I. e. + Pr.
V. A. = V. B. — Ch.
V. N. = V. A. — S.
V. M. = V. A. — Vn.
R. A. = Vn. — D.
C. I. = V. A. — (VN + S).

2. Al doilea factor ce urmează la studiat, e *Familia*. Dacă exploataţia are salariaţi, odată cu familia se studiază.

3. Al treilea factor component al bugetului, *Menajul*. Incasări, deobiceiu familia, are foarte rar. Mult mai important şi în acelaş timp mult mai greu e de studiat, cheltuelile familiei prin care se defineşte standardul de viaţă al familiei. Rentabilitatea exploataţiei (venit brut şi cheltueli) e mult mai uşor de studiat, întrucât avem acolo o serie de calcule obiective. In special venitul brut al exploataţiei poate fi calculat, de cineva care cunoaşte practica agricolă şi condiţiile în care lucrează mica exploataţie, cu o precizie aproape matematică. Calculul cheltuelilor familiei e mult mai greu de făcut, întrucât aci avem o serie de cheltueli subiective, care variază dela individ la individ, nu numai dela familie la familie. Dacă un membru al familiei e alcoolic, fumează şi-i place să se îmbrace « nemţeşte », cu totul altfel se prezintă bugetul său decât al altui individ ce nu practică aceste « sporturi ». Principalul lucru, pe care echipa economică îl aveà de făcut în lucrările sale, erà de a-şi fixà întâi gospodăriile cărora urmà să li se întocmească bugetul şi apoi veneà a III-a parte migăloasă, aceea de a se apropià sufleteşte de capul familiei, de a-i câştigà încrederea şi bunăvoinţa şi de a-l determinà apoi să se spovedească delegatului echipei, care după un plan bine stabilit îl supuneà unui interogatoriu meticulos. Acest procedeu explică şi importanţa şi greutatea studiilor de sociologie şi economie rurală. Cheltuelile familiei se compun din: *a)* cheltueli făcute pe piaţă pentru procurarea de alimente şi îmbrăcămintea ce nu poate fi produsă în gospodărie, şi *b)* cota de produse naturale pe care exploataţia o prestează în timpul anului, familiei. Dacă familia ia masa la un loc cu salariaţii, atunci se calculează aparte costul menajului, care e repartizat apoi după numărul celor ce au luat parte la menaj, la exploataţie după numărul salariaţilor şi la familie după numărul membrilor familiei ce stau tot timpul acasă.

Mulţi nu bănuesc exactitatea cu care ţăranul nostru poate răspunde — *când vrea* — asupra cheltuelilor familiei şi de aci şi neîncrederea în bugete. Am

SOCIOLBUC

întâlnit, în cercetările de până acum, ţărani cari ştiu precis câte zile le ajunge un pachet de tutun, o cutie de chibrituri, de câte ori se duc pe an la cârciumă, *de câte ori* cumpără zahăr şi aşà mai departe. Aceia cari n'au încredere în bugete, judecă « orăşeneşte » şi nu-şi dau seama că ţăranul nostru stă mult pe gânduri, înainte de a face o cheltuială chiar măruntă, şi că e un eveniment adevărat procurarea unui obiect mai luxos. Deaceea marea greutate e a apropià sufleteşte pe ţăran cu care apoi se poate întocmì bugetul.

4. Ultimul factor component al bugetului e munca lăturalnică sau întreprinderile anexe. Prin munca lăturalnică, înţelegem munca depusă în afară de exploataţie şi care procură un venit aparte de cel agricol. Ca întreprinderi anexe sunt considerate numai acele întreprinderi, care aduc un venit aparte de cel din exploataţia proprie. Astfel, o lăptărie în care se valorifică laptele produs în exploataţia proprie, nu e o întreprindere anexă. Dacă în schimb, se valorifică acolo lapte cumpărat din exploataţii străine, atunci avem o întreprindere anexă. Cu calcularea venitului produs de întreprinderile anexe, am terminat cei patru factori componenţi ai bugetului ţărănesc. Calculul unui buget ţărănesc se referă prin urmare nu numai la exploataţia agricolă, ci la o întreprindere uneori nu tocmai aşà de simplă. Cine vreà, prin urmare, să studieze viaţa ţăranului, trebue să ia în cercetare întreaga celulă de producţie, în care exploataţia e numai un element constitutiv şi uneori nici aşà de important. Dacă am luà în considerare numai producţia agricolă — aşà cum deseori se obişnueşte, făcându-se o legătură între familie şi numărul de hectare ce le cultivă — am ajunge la rezultate greşite. Trebue luată în considerare întreaga celulă ţărănească şi analizată sub toate laturile ei — şi abia atunci vom puteà vedeà, că pe cât de simplă pare că se pune problema, pe atât de complexă e în realitate. Incheerea de bugete ţărăneşti poate duce astfel la rezultate ca acolo unde exploataţia dă o rentabilitate suficientă, familia şi populaţia se subalimentează totuş şi trăeşte în sărăcie, iar acolo unde exploataţia şi agricultura nu dau nicio rentabilitate, familia totuş se hrăneşte şi se îmbracă bine. In multe gospodării acest rezultat depinde nu numai de tehnica agricolă şi pretenţiile familiei, dar şi de *coeficientul de muncă* pe care îl prezintă familia. Problema trebue privită prin urmare nu numai prin prisma tehnică sau economică, ci înainte de toate prin *prisma ei sociologică.*

Cercetările făcute asupra rentabilităţii exploataţiilor agricole — ani de-arândul — în ţări cu o agricultură perfect încadrată în sistemul de producţie capitalist, prezintă această lacună. O înfăţişare numai a rentabilităţii exploataţiei şi a diverselor ramuri de producţie, nu ne poate da totuş o idee clară de modul cum trăeşte ţăranul elveţian, german sau danez. Publicarea cu deamănuntul, a rezultatelor strict ştiinţifice a tuturor oficiilor şi institutelor de economie rurală din străinătate, în care preocuparea principală o formează procentele pe care exploataţia le dă capitalului investit, credem că nu e pe drumul cel mai bun, chiar şi în agricultura capitalistă, pentrucă şi acolo gospodăria ţărănească ca şi la noi prezintă o latură sociologică.

Chiar dacă procentele capitalului învestit vor fi mai mici în Franţa ca în Germania bunăoară, nu vom puteà trece repede peste faptul că sistemul francez cu 1 sau 2 copii de familie, prezintă anumite avantagii până la o anumită dată, faţă

SOCIOLBUC

de sistemul german sau (mai ales) al nostru unde în mijlociu familia are 4—5 copii. La aceeaș suprafață, o familie cu 7 membri, al cărei coeficient de muncă e redus pentrucă consumă 7 și muncesc 2 (restul fiind mici), abia se va menține, deși rentabilitatea și procentele sunt mulțumitoare.

Deaceea pentru încheerea definitivă a bugetului țărănesc e nevoe să se studieze raportul dintre forțele ce consumă și cele ce muncesc în fiecare familie, iar apoi rezultatul general să fie înfățișat prin excedentul sau deficitul bugetar al fiecărei familii. Calculul raportului C/M (consum-muncă) e un calcul, uneori cu totul subiectiv. Teoretic, în orice familie, membrii cari consumă și nu muncesc, ar putea fi socotiți până la vârsta când trebue să termine cel puțin școala primară. Practic însă, în majoritatea gospodăriilor în care raportul C/M e în defavoarea familiei, e un veșnic conflict între școală și agricultură. Și pentrucă suntem o țară agricolă, numai o îmbinare a timpului de școală cu timpul de intensă plugărie, va pune capăt conflictului. Se știe astfel că țăranul nostru e un mare iubitor de oi. Zece oi, într'o gospodărie țărănească fac adevărate minuni, mai ales că ele valorifică produse cu totul necomerciabile. Oricine își poate închipui acum, ura ce mocnește în sufletul țăranului, căruia, primăvara când oile trebuesc păscute, școala îi ià primul ajutor, copilul cel mai mare bun de școală, dar bun și pentru gospodărie.

Excedentul sau *deficitul* bugetar.

Rezultatul general al întreprinderii țărănești îl prezintă excedentul sau deficitul bugetar. Pentru a ajunge la excedent sau deficit, se însemnează deoparte venitul agricol (iar nu venitul net) și venitul din munca lăturalnică. Din această sumă se scad cheltuelile familiei (menaj și îmbrăcăminte). La excedent sau deficit ajungem prin urmare, pornind nu dela venitul net, ci dela *venitul agricol*, excedentul bugetar cuprinzând și partea de venit, care se cuvine muncii prestate de familia agricultorului. *Prin urmare*, în analizarea excedentului sau deficitului bugetar al unei familii, are mare importanță munca ce familia a prestat-o. Vom găsì astfel, excedente care provin din faptul că aproape toți membrii familiei muncesc, înlocuind întotdeauna munca străină, după cum alte ori vom găsì deficite pentrucă munca agricolă e prestată în parte de brațe străine. Dacă am pornì dela venitul net, iar nu dela venitul agricol, această diferențiere nu ar mai fi posibilă. La alte bugete, deși familia nu muncește în exploatație, nu vom găsì deficit, pentrucă sunt o parte din membrii familiei, cari muncesc în exploatații străine, sunt deci salariați. Pentru a explicà însă și mai bine excedentul sau deficitul unui buget țărănesc, trebue să avem în vedere atât structura familiei, lucru ce l-am mai amintit acì, dar să avem în vedere și standardul de viață al familiei țărănești.

S'a obiectat că nu se poate ca o familie țărănească să prezinte deficite bugetare. Țăranul consumă ce are și apoi se oprește. Cum se explică aceste goluri bugetare, de unde capătă familia resursele de trai, dacă în buget noi dăm de deficite! Pentru a înțelege deficitul bugetar, trebue să avem întotdeauna în minte, puterea de adaptare a familiei țărănești. Bugetul țărănesc prezintă 3 piloți oarecum mai statornici (venitul din agricultură, venitul lăturalnic și cheltuelile exploatației), pe când al patrulea pilot — pretențiile și cheltuelile familiei — sunt într'o continuă variație. Cheltuelile exploatației noastre țărănești, care în multe

SOCIOLBUC

regiuni e pe ultima treaptă a extensivității, nu mai pot fi reduse. Ceeace săteanul și familia sa pot reduce — e standardul său de viață. Sunt și condiții de ordin tehnic și economic, dar și de ordin psihologic, care se opun măririi venitului agricol. Tehnica și condițiile economice nu pot fi ușor revoluționate. Mai ales cele economice. Numai acolo unde săteanul are o nesecată voință de a trăì mai bine, mai luxos, de a se ridicà pe o treaptă socială mai înaltă, numai acolo, el găsește într'însul resortul necesar, care să-l determine de a face un efort mai mare. Agricultura României în unele regiuni e în pragul angrenării în producția capitalistă, într'unele e dejà angrenată, iar într'altele e încă într'o fază de producție familială. In fiecare regiune găsim apoi — evident — o diferențiere a exploatațiilor agricole în privința caracterului lor de producție. Nu numai atât. In fiecare sat găsim diferențieri în organizarea exploatațiilor. Situate în aceleași condiții naturale, practicând aceeaș tehnică, cu acelaș grad de cultură, în aceleași condiții economice, plătind aceleași impozite, diferențierea totuș s'a produs. Care sunt cauzele? Ele nu pot fi decât de ordin social și psihologic. Săteanul, care nu-și mai țărmurește năzuințele, care vrea să-și dea copiii la oraș și țăranul care are ambiția de a creeà ceva frumos sau de a trece drept fruntaș, acela muncește, *se zbate* și își creează un venit mai mare. Atât de mult clocotește ambiția într'unii, încât fac eforturi de necrezut. In satul Drăguș am găsit un sătean, care a plecat în America, mânat de ambiția de a câștigà bani, pentru a-și plătì micile datorii ce le aveà, cum și de a-și construì o «șură» nouă, mare, acoperită cu țiglă, care costà circa 40.000 lei. A plecat, a muncit acolo doi ani, a strâns bani, dar la înapoere i s'a furat banii în tren, în Germania. Desnădăjduit s'a întors în Drăguș, a făcut rost de bani de drum și a plecat din nou, reîntorcându-se apoi cu bani. Azi în locul șurei vechi acoperită cu stuf, o mândră șură acoperită cu țiglă se înalță ca un simbol al răbdării și muncii țărănești.

Prin urmare, excedentul bugetar poate fi rezultatul sau al unui venit agricol mare, sau al unui standard de viață complet redus; deficitul poate fi rezultatul sau al unui standard de viață prea ridicat și prin nimic justificat, sau poate fi rezultatul înmulțirii familiei, a numărului mare de membri, pe cari întreprinderea nu-i mai poate susținea și atunci intervine roirea — fuga dela țară. — Deficitul bugetar dacă continuă, întreprinzătorul trebue să recurgă sau la împrumut sau atacă substanța exploatației, vânzând-o parțial, apoi total. E aici un proces lent, de care nu ne-am dat bine seama, dar care contribue mult la schimbarea structurii agriculturii noastre. Dacă nu am aveà restricții legale, multe pământuri și proprietăți țărănești ar dispare. Deaceea țăranul nostru a recurs la împrumuturi, la capitalul băncilor și al particularilor, care bucuros i-a stat la dispoziție cu dobânzi în schimb, care au fost cele mai mari din lumea întreagă.

Datoriile agriculturii noastre se ridică — după anchetele făcute de Secția de Economie rurală din Institutul de Cercetări agronomice — la circa 45.000.000.000 lei.

Cauza datoriilor? Ele au fost făcute, fie pentru a astupà aceste goluri bugetare ale țărănimii noastre, fie pentru a satisface ambiția celor întreprinzători și pe care ultimele evenimente economice îi pune în imposibilitate de a mai plătì. Deaceea, atât asanarea datoriilor agricole cum și oricare alt program de îndrumare și de

ARHIVA PENTRU ȘTIINȚA ȘI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

îmbunătăţirea agriculturii noastre, trebue să aibă în vedere şi factorul *om*, problema agrară, mai ales la noi — având şi o importantă latură sociologică.

III.

Echipa economică a putut întocmì în decurs de o lună cât a ţinut campania monografică — 34 bugete ţărăneşti. Rolul echipei economice nu a fost numai acela de a întocmì bugete, ci de a studià în tot complexul lor, condiţiile economice ale regiunii şi ale satului, de a studià munca agricolă, tehnica agricolă, industriile anexe, târgurile şi oboarele. Dacă mai amintim acì, că în orice campanie monografică echipa economică nu poate păşì la întocmirea de bugete decât după 4—5 zile, după ce sătenii s'au obişnuit şi au căpătat încredere în « Domnişorii » veniţi să-i studieze, fără a mai aveà teamă că toate cercetările ar aveà ca ultim scop o nouă impunere, un nou bir, dacă mai amintim că pentru întocmirea unui buget e nevoe de o zi, atunci putem spune că recolta de bugete de la Drăguş e mulţumitoare.

La finele lucrării dăm un tablou general al datelor statistice, prelucrate din bugete cum şi un buget complet.

Vom analizà şi interpretà o serie de date şi bugete, pentru a vedeà care pot fi rezultatele ştiinţifice şi practice, pe care cetirea acestor bugete ni le indică:

1. *Importanţa inventarului mort şi viu şi corelaţia lor.* Organizarea şi rentabilitatea exploataţiilor ţărăneşti poate fi mult influenţată, de quantumul inventarului mort şi viu, de valoarea lor la hectar şi de raportul în care stau. Din punctul de vedere al productivităţii lor, inventarul mort e un capital indirect productiv, un rău necesar, în timp ce inventarul viu face parte din grupa capitalurilor, *direct productive*. Inventarul viu se subdivide în vite de muncă, care pot fi în parte sau total substituite prin inventar mort (tractoare, maşini), deci nici ele nu produc direct şi vite de rentă, destinate a valorificà produsele exploataţiei şi a procurà îngrăşemintele. Rezultă deci că e important a analizà într'o exploataţie raportul în care stau vitele de muncă faţă de cele de rentă.

Din analizarea exploataţiilor dela Drăguş rezultă un fapt foarte important şi care dacă ar fi generalizat ar îndrumà spre bine organizarea şi rentabilitatea exploataţiilor ţărăneşti. Aproape toate exploataţiile din sat (excepţie fac 2—3) *nu au vite de muncă*, propriu zis. In locul vitelor de muncă, plugarii din Drăguş ţin vite de rentă — în special bivoliţe — care prestează uşor munca necesară celor câteva pogoane ale exploataţiei, dar care dau în schimb laptele necesar hranei familiei. Românii din regiunea Făgăraşului şi-au însuşit repede principiul preconizat de Unguri, care prin înfiinţarea unei ferme speciale de bivoliţe la Şercaia, au căutat să dea exploataţiilor o îndrumare practică în organizarea exploataţiilor ţărăneşti. Pentru mica proprietate — chestia vitelor de muncă nu a fost, la noi, serios luată în considerare. La o proprietate a cărei medie e de 3—5 ha., ţinerea vitelor de muncă încarcă mult bugetul ţărănesc. Numai acolo unde săteanul poate prestà muncă multă lăturalnică cu vitele de muncă, (ex. cărăuşie) numai acolo ţinerea vitelor de muncă în mica exploataţie ţărănească e îndreptăţită din punct

SOCIOLBUC

de vedere economic. In special în Ardeal, unde țăranul vrea să ție și vite frumoase, bine hrănite, ținerea vitelor de muncă constitue o reală povară pentru exploatație. La o proprietate de 4 ha. (8 pogoane), vitele de muncă nu pot prestà mai mult de 20 zile de muncă grea din cele 365 ale anului și anume 10 zile în mijlociu pentru arat, 4 pentru rărițat și 6 pentru cărat. Tot restul anului, vitele de muncă constitue o pagubă mare pentru exploatație dacă săteanul nu le găsește o întrebuințare rentabilă. Dacă adăogăm dobânda capitalului învestit, riscul și deprecierea lor (a valorii lor, dar și a stării lor fizice), vedem cum pentru modestul buget țărănesc, chestia vitelor de muncă ia o importanță, ce puțini o bănuesc. Problema noastră agrară stă azi în mărirea rentabilității milioanelor de celule țărănești. In Vechiul Regat, țăranul face un lux din ținerea vitelor de muncă, mai ales când în loc de boi ține cai. Numai dacă săteanul poate muncì cu caii la marea proprietate, numai atunci aceștia își pot reduce costul muncii efective ce o prestează pentru exploatație. Muncile agricole, la Drăguș sunt efectuate foarte ușor cu bivolițele. Restul anului sunt ținute la pășune. Pășunatul vitelor e ușurat, prin faptul că la Drăguș se găsește încă forma veche de utilizare a terenului arabil, pe tarlale mari, în număr de trei, existând acolo și așà numita « sila pământului ». (Flurzwang) care obligă pe sătean a pune într'o tarlà numai o anumită cultură, și a recoltà la timp, dând astfel posibilitatea ca vitele obștei să aibă în diferite epoci ale anului, o suprafață mare, ce poate fi păscută în comun.

Numărul și specia vitelor de muncă influențează în schimb și natura inventarului mort (mașini-unelte). In regiunea noastră de câmpie, dar mai ales în Basarabia și Dobrogea, predomină încă treeratul cu caii. Incă un motiv puternic, care ducea la ținerea cailor, erà felul treeratului. La Drăguș, caii fiind un lux, treeratul nu poate fi făcut decât cu mașina. Deaceea au luat ființă în sat câteva tovărășii țărănești, pentru procurarea de mașini mici de treerat (unele puse în mișcare cu mâna) și care completează golul provocat de lipsa cailor. Plugurile sunt ușoare, cu grindeiu încă de lemn, iar carele cu osiile de lemn, cel mai bun indiciu, că nu se simte nevoia de transporturi lungi și grele. Fără a se dispensà de utilajul necesar, plugarii Drăgușului reduc inventarul mort la minimum posibil. Inventar mult și costisitor ar comprimà bugetul țărănesc — calculând dobânda, amortismentul și reparațiile necesare inventarului mort. Deaceea țăranul pretutindeni privește orice mașină și unealtă nouă cu mare neîncredere și numai acolo unde el (inv. mort) va fi redus la limita minimă, numai acolo nu va fi un balast pentru exploatație. Din examinarea coloanelor care reprezintă valoarea inventarului mort și viu la hectar — în tabloul dela urmă — găsim o strânsă legătură între valoarea inventarului mort și viu la hectar, la multe exploatații. Astfel la exploatațiile Nr. (vezi coloana Nr. curent) 2, 5, 10, 15, 18, 22, 24, 28, găsim cel mai mic inventar mort și cel mai mare inventar viu, la hectar. Aceste exploatații sunt și cele mai mici. Valoarea inventarului mort și viu la hectar în aceste exploatații e cea următoare.

Cifrele acestea demonstrează, că exploatația mică, e avizată mult mai mult la inventarul viu decât la cel mort. Cum aici tot inventarul viu e reprezentat prin vite de rentă, înseamnă ca micile exploatații, în Drăguș ca și oriunde, numai

SOCIOLBUC

Nr. col.	Suprafaţa exploataţiei	Val. Inv. Mort	Val. Inv. Viu
2	3,11 ha	418 lei	77.12 lei
5	3,82 »	792 »	6.435 »
10	2.95 »	1.134 »	8.319 »
15	3,39 »	551 »	8.289 »
18	2,26 »	1.836 »	10.404 »
22	1,69 »	828 »	9.393 »
24	2,82 »	1.634 »	8.680 »
28	4,52 »	1.438 »	6.382 »

prin reducerea inventarului mort şi intensificarea celui viu, care e direct productiv, pot să facă faţă.

Pe măsură ce ne urcăm în sus, raportul se schimbă. Proprietatea mijlocie e avizată la salariaţi şi acesta e un motiv a recurge la maşini, care economisesc munca omenească.

La proprietatea mijlocie, vitele de muncă încep să capete importanţă tot mai mare şi la un moment dat, agricultorul pune în calcul ţinerea unui număr prea mare de vite de muncă sau întrebuinţarea tractorului. Dar toate aceste proporţii sunt impuse nu numai de întinderea terenului cultivabil, ci şi de structura familiei.

Unde sunt membri mulţi, capabili de a muncì, maşina trebue evitată şi dacă ea totuş îşi face loc, aceasta e în dauna familiei. Ajungem astfel prin analizarea bugetelor ţărăneşti, la o îndreptăţire sau nu a maşinii, nu numai din punct de vedere tehnic şi economic, dar şi din punctul de vedere sociologic al problemei.

2. *Venitul brut şi cheltuelile exploataţiei ţărăneşti.* Mult timp, atât în literatura agricolă română cât şi cea străină, a fost o vie polemică asupra productivităţii şi importanţei proprietăţii mici sau mari. Desigur că lipsa de date a dat naştere la fel de fel de teorii. Vom analizà deaceea câteva bugete ţărăneşti din Drăguş, pentru a vedeà ce rezultăte practice se desprind. Vom analizà venitul brut şi cheltuelile exploataţiei. Chiar şi în timpul din urmă — au apărut studii şi calcule — care punând pe 2 coloane rezultatele (în special venitul brut) marei proprietăţi şi micii proprietăţi, duc la concluzia, *că marea proprietate e superioară micii proprietăţi.* — Aceste calcule nu sunt însă complete, întrucât ele iau în considerare numai producţia la hectar şi în special rezultatele culturii cerealelor. Evident că producţia la hectar e mai mare — şi trebue să fie mai mare la hectar — la marea proprietate, care dispune de maşini şi o suprafaţă mare pe care poate aplicà un asolament şi o rotaţie mai mare.

Pentru a comparà diferite categorii de proprietăţi, nu trebue luată în considerare numai producţia la hectar, ci trebue luat în considerare tot ceeace gospodăria produce şi valorifică şi în special trebue luat în considerare inventarul viu (vite şi pasări) la hectar, inventar viu, care contribue la mărirea venitului brut. Astfel dacă la o proprietate de 3 ha, găsim 2 vaci, 10 oi şi 60 pasări, marea proprietate de 150 ha. ar trebuì să poseadă 100 vaci, 500 oi şi 3.000 de pasări, pentru a egalà

SOCIOLBUC

mica proprietate în privința vitelor de rentă la hectar. Marea proprietate e superioară prin firea lucrurilor, în cultura cerealelor, iar mica proprietate în creșterea vitelor. Numai cine va analiză venitul brut real al diferitelor categorii de exploatații, va puteà aveà date complete. Din bugetele analizate de noi am dat de o parte exploatațiile mai mari de 10 hectare în număr de 6 și anume: exploatațiile Nr. 4, 6, 11, 20, 21, 29, și de altă parte exploatațiile mici sub 3 hectare și anume: exploatațiile Nr. 8, 10, 18, 22, 24, 32. Nu intră în grupa celor mici, exploatația 27, al cărei inventar nu e complet.

Analizăm prin urmare, exploatații cu caracter țărănesc. Venitul brut la exploatațiile peste 10 hectare e următorul:

No. Expl.	Suprafața	Venit brut la hectar
4	12,99 ha	1.405 lei
6	10,73 »	4.208 »
11	14,69 »	4.582 »
20	11,01 »	4.382 »
21	13,56 »	3.650 »
29	20,90 »	1.854 »
	Media . .	

La o suprafață medie de .... ha., rezultă un venit brut mediu la hectar de ..... lei.

Să analizăm acum și venitul brut la proprietatea sub 3 ha.

Nr. Expl.	Suprafața	Venit brut la hectar
8	2,54 ha	6.940 lei
10	2,82 »	5.792 »
18	2,26 »	11.654 »
22	1,69 »	7.218 »
24	2,82 »	7.535 »
32	2,82 »	3.747 »
	Media . . .	

Să analizăm acum și cheltuelile exploatației la hectar. Venitul brut are importanța sa pentru producția generală a unei țări. Tot așà de importantă e însă și problema cheltuelilor la hectar, întrucât pentru circuitul economic general al unei țări, pentru desvoltarea industriei la hectar, pentru absorbția prin urmare a bunurilor, produse de celelalte ramuri de activitate, intensitatea agriculturii are o importanță mare

ARHIVA PENTRU ȘTIINȚA ȘI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

Cheltuelile la hectar a exploataţiilor peste 10 ha., sunt:

Nr. Expl.	Suprafaţa	Venit brut la hectar
4	12,99 ha	516 lei
6	10,73 »	429 »
11	14,69 »	537 »
20	11,01 »	410 »
21	13,56 »	910 »
29	20,90 »	1.411 »
	Media . . .	

Cheltuelile la hectar la exploataţiile sub 3 ha. sunt

Nr. Expl.	Suprafaţa	Venit brut la hectar
8	2,54 ha	1.834 lei
10	2,82 »	2.507 »
18	2,26 »	2.097 »
22	1,69 »	2.390 »
24	2,82 »	2.191 »
32	2,82 »	5.490 »
	Media . . .	

Cercetările acestea vor trebui extinse pentru a preciza şi în ţară la noi — pe regiuni naturale şi economice, venitul brut şi cheltuelile la hectar a diferitor categorii de exploataţii şi sisteme de cultură. — E important să precizăm şi să analizăm superioritatea sau inferioritatea diferitelor categorii de proprietăţi, mai ales azi când regimul proprietăţii mici e pus din nou în discuţie.

Venit agricol şi venit net. Din analizarea coloanelor venitului agricol şi venitul net rezultă că agricultura la Drăguş (în anul 1929) dădeà o rentabilitate mulţumitoare. Nu avem nici o exploataţie cu venit net prea mic, iar capitalul învestit primeà o dobândă mulţumitoare. Dezastrul care de atunci a survenit pe piaţa produselor agricole, a schimbat mult această stare de lucruri. Pentru perioada de atunci rezultă însă că agricultura ţărănească dădeà un venit pe care mulţi nu-l bănuiau. Ceeace trebue evidenţiat însă acì, e că deşi agricultura - exploataţia dădeà procente mulţumitoare, analizând întreprinderea în întregul ei, găsim totuşi *deficite.* Deaceea mult mai important e să vedem cum se prezintă *Excedentul* şi *Deficitul bugetar.*

Din 34 exploataţii studiate, 21 — adică un procent de 61,5% — au deficite bugetare. Prin urmare de o parte venit net mulţumitor, o fructificare mulţumitoare a capitalului învestit, de altă parte numeroase goluri bugetare, care arată suficient că familia ţărănească trebue să recurgă la împrumuturi, la înstrăinarea

SOCIOLBUC

exploatației sau la expatriere — și trebue amintit acì că în privința aceasta la Drăguș, ca și în satele învecinate, e un puternic curent de a plecà spre America. Găsim astfel exploatațiile Nr. 5, 7, 18, 23, 32, care toate dau procente peste 10% — cu alte cuvinte exploatațiile, care contabilicește dau cel mai bun venit, și totuș ele prezintă goluri bugetare. Astfel:

No. Expl.	Venit net %	Deficit bugetar total
5	14,34%	2.515
7	12,52%	23.310
18	17,43%	2.025
23	10,01%	7.058
32	10,22%	2.742

Desigur că nu trebue repede trecut cu vederea peste aceste date, mai ales acum când problema datoriilor agricole preocupă toate cercurile noastre politice și economice. O asanare a datoriilor agricole având în vedere întinderea pământului cultivat sau calculul rentabilității agricole devine iluzorie, pentrucă pe deasupra exploatației se ridică familia cu structura și necesitățile ei. Deaceea o asanare largă nu se poate face decât luându-se în considerare și familia, iar nu numai exploatația. Sunt și exploatații, la care venitul net e insuficient și la care golul bugetar e explicabil. Scurta această privire asupra bugetelor țărănești, nu demonstrează că am mers pe calea greșită de câte ori am redus totul la exploatația agricolă. A fost aceasta o mentalitate împrumutată delà țări cu o structură înaintat capitalistă. A fost și urmele pe care în tot modul nostru de judecată, l-a lăsat regimul marei proprietăți, și în care într'adevăr, problema agrară erà numai o problemă a exploatației și a terenului cultivat. Suntem azi un Stat țărănesc, și deși nu mult timp ne desparte de reforma agrară, în calea noastră stă o nouă problemă agrară, în care factorul principal nu-l mai formează pământul, ci omul.

ARHIVA PENTRU ȘTIINȚA ȘI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

TABLOU DE DATELE EXTRASE DIN BUGE

Nr. curent	Nr. formularului	Supr. ha.	Valoarea Inventar mort		Valoarea Inventar. viu		Venit brut		Cheltuelile Exploatației	
			Total	La ha.	Total	La ha.	Total	La ha.	Total	La ha.
1	23	4,24	8.300	1.957	29.250	6.898	28.800	6.792	3.310	780
2	24	3,11	**1.300**	**418**	5.325	**7.712**	14.125	4.541	1.535	493
3	25	6,78	3.970	585	22.750	3.355	17.630	2.600	6.210	915
4	26	12,99	9.150	704	46.000	3.541	18.255	1.405	6.705	516
5	27	3,95	3.130	**792**	25.420	**6.435**	28.530	7.222	5.105	1.292
6	28	10,73	24.000	2.236	47.350	4.412	45.160	4.208	4.605	429
7	29	4,23	7.800	**1.843**	37.800	**8.936**	34.770	8.219	11.260	2.660
8	30	2,54	9.020	3.551	16.640	6.551	17.630	6.940	4.660	1.834
9	31	11,30	80.975	7.165	125.400	11.097	73.400	6.495	6.040	534
10	32	2,82	3.200	**1.134**	23.460	**8.319**	16.335	5.792	7.070	2.507
11	33	14,69	13.800	939	54.300	3.696	67.320	4.582	7.890	537
12	34	4,52	8.330	1.842	23.800	5.265	17.050	3.772	9.296	2.056
13	35	9,88	11.560	1.170	44.900	4.544	40.215	4.070	9.520	963
14	36	5,08	4.120	811	22.700	4.468	17.460	3.437	5.445	1.071
15	37	3,39	**1.870**	**551**	28.100	**8.289**	16.370	4.828	7.140	2.106
16	38	7,91	8.130	1.027	44.480	5.623	42.150	5.328	14.210	1.796
17	39	5,65	4.685	829	22.560	3.992	28.600	5.061	5.102	903
18	40	2,26	4.150	**1.836**	23.515	**10.404**	26.340	11.654	4.740	2.097
19	41	7,62	8.400	1.102	49.150	6.450	39.535	5.188	4.520	593
20	42	11,01	4.800	435	42.250	3.837	48.250	4.382	4.520	410
21	43	13,56	6.600	486	38.400	2.831	49.500	3.650	12.350	910
22	44	1,69	**1.400**	**828**	15.875	**9.393**	12.200	7.218	4.040	2.390
23	45	7,91	8.300	1.049	48.100	6.080	42.490	5.371	4.720	596
24	46	2,82	4.610	**1.634**	24.480	**8.680**	21.250	7.535	6.180	2.191
25	47	8,47	2.340	276	44.180	5.216	41.200	4.864	14.990	1.769
26	48	5,08	1.950	383	31.400	6.181	31.080	6.118	3.870	761
27	49	1,13	3,200	2,831	—	—	2.800	2.477	500	442
28	50	4,52	6.500	**1.438**	28.850	**6.382**	32.375	7.162	6.280	1.389
29	51	20,90	8.800	421	51.200	2.449	38.750	1.854	29.500	1.411
30	52	11,30	2.820	249	34.500	3.053	41.060	3.633	12.745	1.127
31	53	7,34	14.370	1.957	31.050	4.230	35.680	4.861	5.550	756
32	54	2,82	6.140	2.177	14.750	5.230	10.568	3.747	15.482	5.490
33	55	7,62	6.100	800	25.700	3.372	31.800	4.173	2.560	335
34	56	9,60	24.400	2.541	38.100	3.968	42.180	4.393	12.670	1.319

ARHIVA PENTRU ŞTIINŢA ŞI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC

TELE ŢĂRĂNEŞTI DELA DRĂGUŞ-FĂGĂRAŞ

Venit agricol		Venit net		Venit net la %	Produsul muncii	Familia: Raport consum/muncă	Consumul total al familiei	Excedent	Deficit
Total	La ha.	Total	La ha.						
25.490	6.011	22.050	5.200	8,81	+ 465	4/3	31.625	6.865	—
12.590	4.048	6.590	2.118	5,30	+ 178	2/2	17.009	581	—
11.420	1.684	6.420	946	4,51	—2.792	3/2	23.110	—	3.690
9.550	736	3.550	273	2,11	—7.215	6/4	27.620	—	8.070
27.330	6.918	22.030	5.577	14,34	+1.975	3/2	30.845	—	2.515
40.555	3.779	29.555	2.754	8,29	+4.920	6/4	42.270	285	—
23.410	5.534	21.910	5.179	12,52	+5.910	3/3	64.100	—	23.310
12.970	5.106	9.370	3.688	9,30	+2.916	7/4	21.000	5.070	—
67.360	5.961	49.960	4.421	'622	+13.223	6/6	108.670	71.690	—
9.265	3.285	5.385	1.909	3,93	4.431	5/3	14.785	1.130	—
59.430	4.045	45.730	3.113	15,11	+29.170	6/5	55.392	16.038	—
7.754	1.715	254	56	0,12	—12.959	3/3	19.742	—	10.488
30.695	3.106	16.035	1.622	3,74	—12.151	6/4	35.245	—	1.350
12.015	2.365	3.915	770	3,26	+ 33	8/3	26.305	—	9.490
9.230	2.722	5.480	1.616	5,77	+267	2/2	26.860	—	7.630
27.940	3.532	16.880	2.134	9,09	—	4/4	33.280	32.910	—
23.498	903	15.465	2.737	7,15	+ 1.874	3/3	29.925	573	—
21.600	9.557	18.600	8.230	17,43	+10.934	5/3	27.875	—	2.025
35.015	4.595	23.315	3.059	6,50	—840	3/2	30.725	4.290	—
43.730	3.971	30.630	2.732	8,87	+9.225	6/5	41.930	5.800	—
37.150	2.739	26.150	1.928	5,64	+8.550	6/4	47.920	2.830	—
8.180	4.840	6.430	3.804	6,61	—1.547	3/2	18.535	—	5.355
37.770	4.774	25.770	3.257	10,01	+12.030	7/7	47.328	—	7.058
15.070	5.343	7.420	2.631	5,14	+661	4/2	25.490	—	6.920
26.210	3.094	13.210	1.559	5,92	+3.908	6/4	36.820	—	2.860
27.210	5.356	—	—	—	+1.320	6/4	38.050	—	10.840
2.300	2.035	300	265	0,40	—	1/1	7.152	348	—
26.095	5.773	16.095	3.560	8,92	+8.060	5/4	43.485	—	13.890
38.750	1.854	48.750	2.332	6,17	—	7/6	139.140	—	20.390
28.315	2.505	10.315	912	5,62	+9.983	5/3	37.270	—	3.110
30.130	4.104	18.130	2.470	7,23	+5.088	6/5	36.250	—	4.620
10.568	3.747	12.768	4.527	10,22	—1.921	3/3	30.310	—	2.784
29.240	3.837	17.240	2.262	6,10	+1.100	4/3	35.525	—	6.220
42.180	4.393	34.380	3.581	8,98	—	4/3	55.400	—	2.225

ARHIVA PENTRU ŞTIINŢA ŞI REFORMA SOCIALĂ

SOCIOLBUC